

Umesamisk Forum
Kirkevevien 9D

8640 Hemnesberget

015.03.2021

Kulturdepartementet
v/saksbehandler.

Høringssvar til høringsnotat- forslag til endringeri forskrift 23. mai 2017 nr. 638 om stedsnavn.

Dette forslaget gjelder framlegg knyttet til § 4 særlig om samiske stedsnavn.

Vi ser at departementet foreslår å innlemme Umesamisk og pitesamisk rettskriving i reglene om hvilken skrivemåte som skal brukes når en fastsetter samiske stedsnavn. Vi legger derfor frem forslag om geografisk område og rettskriving i disse språkområdene .

Alle språk har en verdi i seg selv. I tillegg til å være et kommunikasjonsmiddel, har språket vårt en verdi både som identitetsmerke og kulturbærer. Om språket forsvinner vil mange føle at de har mistet mye av kontakten med sitt eget folk og slekten sin. Det å være umesame er idag en identitet og tilknytning til det geografiske området i umesamisk språk blir sett på som viktige deler av denne identiteten.

Umesamisk har på norsk side vært snakket i et geografisk område som idag er dekket av kommunene Hemnes, Rana, Nesna, Rødøy og Lurøy. Der hvor grenseområdene for dokumentert umesamisk bruksområde er : I sør over Røssvatnet, Bleikvassli, Leirvika. I nord over Krokstrand sørhellinga Mo / ranelva og utover kysten.

Ulikhetene mellom sørsamisk og umesamisk er så store at Knut Bergsland og Mattson Magga av praktiske grunner valgte bort umesamisk i de sørsamiske grunnbøkene de gav ut.

Dersom stor språklig forskjell skulle være det eneste kriteriet som skilte et språk fra et annet, ville svensk og norsk være det samme språket. Norsk vil da kunne være en dansk dialekt, eller en germansk dialekt for den saks skyld. Ingen omtaler norsk som en dialekt av disse språkene. Grunnen til dette er politisk, ikke språkelig.

UMESAMISK SPRÅKLIGE FAKTA

Umesamisk språk er et unikt språk mellom nordlig og sørlig samisk.

Det har en vekselvis vokalisme, som har likheter med sørlig samisk, men som også delvis når opp til Arjeplogsamisk. Konsonantismen har vesentlige likheter med nordlig samisk. Flere trekk som andre områder har fjernet seg fra, har blitt bevart i umesamisk.

Fra Ume Älv og nordover, også i umesamisk, finner vi stadiesveksling. Stadiesveksling finnes ikke i sørsamisk. Termen beskriver konsonantvekslingen som finnes i ordets sentrale del og som opptrer på ulike måter under bøyning. Samiske verb og nomen (substantiv og adjektiv) bøyes på mange ulike måter. Verb bøyes f.eks. i singularis/entall, dualis/totalbøyning og pluralis. Hvert verb har ni ulike former for hvert tempus/tidsform.

Substantiv bøyes i kasus for å uttrykke meninger, som det brukes preposisjoner for på svensk og norsk.. Eks. gåtie (gamme), gådieste (fra gammen) og gåhtáje (til gammen). Det sentrale ordet er goahte på lulesamisk og gåetie på sørsamisk.

Flere karakteristiske trekk kan nevnes når det gjelder samisk. Noen er felles for hele det samiske området mens andre er spesielle for umesamisk. Dette gjelder først og fremst stadiesvekslingen, som berører stort sett hvert ord på umesamisk, og som ligger nærmere de nordlige samiske språkene og dialektene. Det gjelder også ordforrådet på umesamisk, som har nordlige trekk, selv om mange ord og uttrykk også finnes i sørlige områder. Samtidig finnes det vokalforhold i umesamisk som kan sammenlignes med sørlige områder.

Departementets framlegg angående Lule, pite og umesamisk språkområde er misvisende og direkte feil. Dette er forstemmende og trist lesning. En slik beskrivelse vil aldri ha legitimitet hverken i den pitesamisk eller umesamiske befolkningen. Hemnes Umesamiske Forum ønsker ikke at umesamisk og pitesamisk skal være en sekundær mulighet. Blir dette stående vil det bare føre til splid mellom folkegruppene og være ødeleggende for det mangeårige arbeidet som man har utført. Vi ønsker definerte klare og tydelige samiske språkområder.

Forslag til endret tekst

Nordsamisk skal brukes i Troms og Finnmark og i Nordland til Efjorden i Narvik kommune.

Skoltesamiske stedsnavn i Sævaranger kommune **skal** likevel følge skoltesamisk rettskriving.

Lulesamisk rettskriving skal brukes fra og med Efjorden i Narvik kommune og sørover til **og med**

Sørfold kommune samt Kjerringøy i Bodø kommune. Samiske stedsnavn fra Fauske kommune og Mistfjorden i Bodø kommune sørover til og med Meløy kommune samt Rana

kommune nord for Langvatnet/Mo//Ranelva/Virvassåga skal følge pitesamisk rettskriving.

I resten av Rana kommune og i Rødøy,Lurøy,Nesna og Hemnes kommune sør til

Okstindbreen og over Røssvatnet skal følge umesamisk rettskriving. Sør for dette skal

sørsamisk rettskriving brukes. I grensewområdene for de enkelte språkområdene skal man

bruke den rettskrivingen som passer best med den nedarvea lokale uttalen. Det kan og velges

regionale samleformer. Lokale dialektformer kan velges når særskilte grunner taler for det.

Paragraf 4, første, tredje, fjerde og femte ledd som fremkommer i framlegget , anbefales uten anmerkninger.

For styret i Hemnes Umesamiske Forum

Rivojen Jørn Magnus